

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване
на образователната и научна степен „доктор”
от Славка Керемидчиева, проф. д-р в Секцията за българска диалектология и
лингвистична география към Института за български език
„Проф. Л. Андрейчин“ на БАН

Автор на дисертационния труд: Радостина Генчова Николова, редовен докторант по професионално направление 2.1 *Филология*, докторска програма *Общо и сравнително езиковедие*, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград. Филологически факултет. Катедра по български език

Тема на дисертационния труд: *Фразеологизми с опорни думи, свързани с морето, в български и гръцки език*

Радостина Николова е редовен докторант с научен ръководител доц. д-р Радослав Цонев към Катедрата по български език на Филологическия факултет в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. Приложеният формуляр за покриване на националните минимални изисквания по публикации и количественото им измерение в точки (80), удостоверява, че са спазени законите и наукометрични изисквания за допускането до защита на дисертационния ѝ труд за придобиване на образователната и научна степен *доктор*. Отрадно впечатление правят трите спечелени призови награди от конкурси и национални четения.

Темата на дисертационния труд, представен за рецензиране – *Фразеологизми с опорни думи, свързани с морето, в български и гръцки език*, е много добре подбрана и прецизирана. С оглед на засиления интерес към морската терминология в последно време, както отбелязва Р. Николова, цитирайки онлайн изданието *Средиземноморски лингвистичен атлас (Atlante Linguistico Mediterraneo)*, „в който са представени над 850 термина, свързани с морето, от различни езици и диалекти в средиземноморските и черноморските държави“, темата е европейски актуална, значима и модерна. Без съмнение, това искам да го кажа още в началото, нейната разработка от

дисертантката е безспорен принос на българската лингвистична наука в тази посока.

Събирането, систематизирането и анализирането на устойчиви сравнения, идиоми и др. фразеологични съчетания е много важно, тъй като тяхната ярка образност е екстралингвистично обусловена, и те са свидетелство не само за творческите възможности на своите създатели, но и добра основа за изучаването на народната психология и душевност, своеобразно огледало на колективната философия, на менталните модели. В този смисъл избраните два обекта на изследване – български и гръцки език, от които се привежда и анализира богат фразеологичен материал, показват както добре разгърнатата фразеологична система на двата езика по избрания тематичен кръг, но са и своеобразно доказателство за богатия духовен мир на българи и гърци, за емоционалния им усет към света около тях. За тънкото им чувство за ирония и самоирония, за добронамерен хумор. Фразеологичните единици разкриват и богатите собственодиалектни езикови средства, с които те се създават, и с които обогатяват общонородния диалектен речников фонд на всеки един език.

Дисертационният труд на Радостина Николова се отличава със задълбоченост, солидна емпирична основа, многоаспектен анализ и аргументирани изводи. Целите и задачите са формулирани кратко и ясно, основните методи – описателният и съпоставителният – се прилагат безпогрешно и последователно в цялото изследване. Уместно е използван и статистическият метод, наречен от авторката „количествен“, който дава много добра представа за фреквентността на посочените фразеологизми поотделно във всеки от двата езика.

Авторката демонстрира много добро познаване на историята на българо-гръцките езикови връзки в контекста на Балканския езиков съюз, на теоретичните постановки у нас и в чужбина, които предшестват нейното изследване, както и голяма библиографска информираност – задължително изискване към един докторант. Дисертантката познава в дълбочина състоянието на проблема и нужната теоретична литература, като показва отлично осмисляне, творческо и критично прилагане на чуждите теоретични постановки и извличането на най-приложимото от тях за нуждите на проучването си. Напр. тя подробно обяснява същността на различните фразеологични концепции в българската лингвистика, и по-точно

разбирането на термина *фразеологизъм* в тесния и в широкия смисъл на понятието и изрично уточнява, че за целите на изследването е възприето схващането на В. Кювлиева за фразеологичната единица в широкия смисъл на думата фразеологизъм. Терминологично дефинирани са и двата основни признака на фразеологизма, възприети като дистинктивни в изследването: *единното значение на фразеологизма*, което не е сбор от значението на елементите му, и притежаването на *емоционално-експресивна оцветеност*.

Р. Николова демонстрира завидна за млад учен научна подготовка, уверено владееене на материята, издържан научен, но не и наукообразен стил. Тълкуването е точно, липсва каквото и да е многословие и плеоназми. Ще дам само два примера за прецизно отношение към изследваната материя: 1. „Тук се налага да бъде отбелязано едно разминаване от граматичен характер в български и гръцки, което касае сравнителната дума *като*, изразяваща отношение на сходство между сравнявано и сравняващо и в двата езика. В българската граматична литература обаче думата *като* в тази роля е определяна като наречие и предлог, а в гръцката *σαν* ‘като’ като частица. За да няма терминологично несъответствие и за да се извърши коректна съпоставка, тук следвам българския модел и за гръцкия“ (с. 59) и 2., което е с приносен характер: „Проява на фонетична вариантност се открива само в ексцерпирания от мен гръцки фразеологичен материал. Този вид вариантност не е отбелязан от Ст. Калдиева-Захаријева в Българска фразеология (Калдиева-Захаријева, 2013)“ (с. 64). Прави впечатление в изложението, че само в гръцки език термини от корабостроенето и части на кораба *шпигати*, *хелинг*, *кърма*, от стопанския риболов *парагад* влизат като съставни елементи във фразеологичните конструкции.

След всяка глава резултатите са вярно формулирани и синтезирани. Приложените схеми и графики допълнително изясняват картината и подкрепят направените с помощта на статистическия метод характеристики и изводи.

Структурата и съдържанието на автореферата са според академичните изисквания и той представя в достатъчна степен целите, задачите, избраните научни подходи и методи, емпиричната база на изследването, заключенията и приносните моменти на дисертацията.

Дисертацията на Р. Николова е написана с научна обективност и добросъвестност, със завидно владееене на анализирания богат материал. Ако

трябва да се изразя накратко и в контекста на темата, дисертантката „плува като риба в собствени води“. Изводите са аргументирани, научните приноси са безспорни и характеризират дисертацията като сериозен научен труд на талантлив млад учен с потенциал за научно развитие. Трудът е самостоятелно и оригинално изследване и в него не се откриват случаи на плагиатство.

Предвид достойнствата и приносния характер на представения за рецензиране дисертационен труд *Фразеологизми с опорни думи, свързани с морето, в български и гръцки език*, както и на цялостната сериозна и в достатъчен обем научноизследователска и образователна дейност на докторантката Радостина Николова, убедено предлагам на почитаемото жури да ѝ присъди научната и образователна степен „доктор“.

16. 03. 2023 г.
София

Изготвил становището:
(проф. д-р Сл. Керемидчиева)

STATEMENT

about a dissertation paper for the acquisition
of educational and scientific degree 'Doctor'
from Slavka Keremidchieva, Professor Dr. in the Section for Bulgarian
Dialectology and Linguistic Geography at the Institute of Bulgarian Language
"Prof. L. Andreychin" at the Bulgarian Academy of Sciences

Author of dissertation thesis: Radostina Genchova Nikolova, full-time doctoral student in professional field 2.1 *Philology*, doctoral program *General and Comparative Linguistics*, Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad. Faculty of Philology. Department of Bulgarian Language

Topic of dissertation thesis: *Phraseologisms with key words related to the sea in Bulgarian and Greek languages*

Radostina Nikolova is a full-time doctoral student with scientific supervisor Assoc. Prof. Dr. Radoslav Tsonev at the Department of Bulgarian Language at the Faculty of Philology at Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad. The attached form for meeting the national minimum requirements for publications and their quantitative dimension in points (80) certifies that the legal and scientific-metric requirements for the admission to the defense of her dissertation work for the acquisition of the educational and scientific degree of '*Doctor*' have been met. The three prizes from competitions and national readings are impressive.

The topic of the dissertation submitted for review - *Phraseologisms with key words related to the sea, in Bulgarian and Greek languages*, is very well chosen and specified. In view of the increased interest in maritime terminology in recent times, as noted by R. Nikolova, citing the online edition of *Atlante Linguistico Mediterraneo*, "in which over 850 terms related to the sea from various languages and dialects in the Mediterranean and the Black Sea countries are presented", the topic is current, significant and modern in Europe. Undoubtedly, I would like to highlight this from the very beginning, the doctoral student's research is an indisputable contribution of the Bulgarian linguistic science in this field.

The collection, systematization and analysis of sustainable similes, idioms, and other phraseological combinations is very important, since their vivid imagery is extralinguistically determined, and they are evidence not only of the creative

capabilities of their authors, but also a good basis for the study of people's psychology and spirit, a kind of mirror of collective philosophy, of mental models. In this context, the two chosen subjects of study - Bulgarian and Greek languages, from which extensive phraseological material is cited and analyzed, not only show the well-developed phraseological system of the two languages in the chosen thematic field, but are also a kind of proof of the rich inner world of Bulgarians and Greeks, of their emotional perception of the surrounding environment, of their subtle sense of irony and self-irony, and good-natured humor. Phraseological units also reveal the rich indigenous dialect linguistic means with which they are created, and with which they enrich the common dialect lexis of each language.

Radostina Nikolova's dissertation is distinguished by its thoroughness, solid empirical basis, multi-faceted analysis and reasoned conclusions. The goals and tasks are formulated briefly and clearly, the main methods - descriptive and comparative - are applied distinctly and consistently throughout the study. The statistical method, called "quantitative" by the author, is also appropriately used, which gives a very good idea of the frequency of the indicated phraseological units in each of the two languages.

The author demonstrates very good knowledge of the history of Bulgarian-Greek language relations in the context of the Balkan Language Union, of the theoretical assumptions in our country and abroad, which precede her research, as well as a great bibliographical awareness - a mandatory requirement for a doctoral student. The dissertation student knows in depth the status of the problem and the necessary theoretical literature, showing excellent understanding, creative and critical application of foreign theoretical concepts and the extraction of the most applicable ones for the needs of her research. For example, she explains in detail the essence of the various phraseological concepts in Bulgarian linguistics, and more precisely the understanding of the term phraseology in the narrow and broad sense of the concept, and explicitly specifies that for the purposes of this study V. Kyuvlieva's understanding of the phraseological unit in the broad sense is adopted. Terminologically defined are the two main features of the phraseologism perceived as distinctive in the study: *the single meaning of the phraseologism*, which is not a sum of the meanings of its elements, and the *emotional-expressive presence*.

R. Nikolova demonstrates an enviable for a young researcher scientific background, comprehensive knowledge of the matter, consistent scientific style. The interpretation is accurate, without any verbiage and pleonasm. I will give only

two examples of her precision: 1. “Here it is necessary to note a grammatical discrepancy in Bulgarian and Greek, which concerns the comparative word *as*, expressing a relationship of similarity between two compared objects in both languages. In the Bulgarian grammar, however, the word *as* in this role is defined as an adverb and a preposition, while in Greek $\sigma\alpha\nu$ is a particle. In order to avoid terminological inconsistency and in order to make a correct comparison, here I apply the Bulgarian model in the Greek language” (p. 59) and 2., which is a contribution: “A manifestation of phonetic variation is found only in the Greek phraseological material excerpted by me. This type of variation is not noted by St. Kaldieva-Zaharieva in Bulgarian Phraseology (Kaldieva-Zaharieva, 2013)” (p. 64). The paper clearly shows that it is only in the Greek language that terms from shipbuilding and parts of the ship *scooper*, *slipway*, *stern*, from commercial fishing *longline* enter as constituent elements in phraseological constructions.

After each chapter, the results are correctly formulated and synthesized. The attached charts and graphs further clarify the picture and support the characteristics and conclusions made using the statistical method.

The structure and content of the abstract are in accordance with the academic requirements and it sufficiently presents the goals, objectives, selected scientific approaches and methods, the empirical basis of the research, the conclusions and the contributing points of the dissertation.

R. Nikolova’s dissertation is written with scientific objectivity, with an enviable mastery of the rich material analyzed. If I have to express myself briefly and in the context of the topic, the doctoral student "swims like a fish in her own water". The conclusions are well reasoned; the scientific contributions are indisputable and characterize the dissertation as a serious scientific work of a talented young researcher with potential for scientific development. The paper is an independent and original study and no plagiarism is found in it.

Considering the merits and contributions of the dissertation submitted for review, *Phraseologisms with key words related to the sea, in Bulgarian and Greek languages*, as well as the overall serious and sufficient volume of scientific research and academic work of PhD student Radostina Nikolova, I confidently propose to the honorable jury that she be awarded the scientific and educational degree ‘Doctor’.

16 March 2023
Sofia

Author:
(Prof. Dr. Sl. Keremidchieva)